Livsmedelsverket

KONSEKVENSUTREDNING

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Dick Moberg

2025-05-05 Dnr 2025/01953

Förslag till nya föreskrifter om sylt, gelé och marmelad

1. Sammanfattning

Med anledning av ny EU-lagstiftning föreslår Livsmedelsverket nya föreskrifter om sylt, gelé och marmelad. En utgångspunkt för de föreskrifter som föreslås är att, så långt som möjligt, hålla nere livsmedelsföretagens kostnader och administrativa bördor samt möjliggöra flexibilitet i tillämpningen.

I förhållande till nu gällande föreskrifter föreslås bland annat:
att den minsta mängd frukt som enligt huvudregeln ska användas vid framställningen av sylt, marmelad och gelé ökas från 350 gram frukt till 450 gram frukt per 1 000 gram,
att det blir tillåtet att använda koncentrerad juice som ingrediens och att det i listan över tillåtna ingredienser läggs till en hänvisning till livsmedelstillsatser som godkänts enligt förordning (EG) nr 1333/2008,
att beteckningen ”citrusmarmelad av [till exempel apelsin]” får användas (utöver att bara ordet citrus kan bytas ut mot den frukt som ingår, till exempel apelsinmarmelad),
att de särskilda bestämmelserna tas bort om dels märkning av sockerhalt och svaveldioxid, dels svaveldioxidhalt i råvaror.

De nya föreskrifterna ska beslutas senast den 14 december 2025 och tillämpas från och med den 14 juni 2026. Produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik 2025-05-05 Dnr 2025/01953
Dick Moberg

2. Beskrivning av problemet och vilken förändring Livsmedelsverket eftersträvar

Rådets direktiv 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötad kastanjepuré avsedda som livsmedel är ett av de så kallade frukostdirektiven. Frukostdirektiven är sju direktiv som innehåller regler om sammansättning, beteckning, märkning och presentation av vissa livsmedel i syfte att skydda konsumenternas intressen och säkerställa den fria rörligheten för dessa produkter på den inre marknaden.[1] Några av dessa direktiv[2] har nu ändrats, däribland direktiv 2001/113/EG.

Ändringarna i direktiv 2001/113/EG innebär bland annat att den minsta tillåtna mängden fruktkött och puré[3] i sylt och marmelad ökas, från 350 gram frukt till 450 gram frukt per 1 000 gram produkt. Det införs även en möjlighet att använda koncentrerad juice som ingrediens. Till grund för ändringen avseende minsta tillåtna mängd frukthalt ligger en önskan om att ta hänsyn till behovet av att minska halten fria sockerarter och att stödja fruktmarknaden genom att stimulera produktionen av sylt och gelé med högre frukthalt.

Direktiv 2001/113/EG är genomfört i Sveriges nationella lagstiftning genom Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:17) om sylt, gelé och marmelad. Föreskrifterna reglerar bland annat fruktmängd, beteckningar samt vilka ingredienser och frukter som får användas vid framställning av sylt, gelé och marmelad. Eftersom direktivet nu har ändrats måste även föreskrifterna ses över och ändras.

I bilaga I till direktiv 2001/113/EG begränsas beteckningen marmelad till en viss blandning av citrusfrukter. Sverige har dock med stöd av artikel 2.1 i direktivet föreskrivit att marmelad i enlighet med praxis får användas som beteckning för blandningar av en lämplig konsistens som består av bland annat fruktkött och/eller puré från en eller flera fruktsorter förutom från citrusfrukter. Sverige har även infört särskilda regler om citrusmarmelad, där fruktköttet ska komma från

---

1 Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM88 Ändring av de s.k. frukostdirektiven om
honung, sylt och gelé, fruktjuice och hållbarhetsbehandlad mjölk.
2 Direktiven om honung, fruktjuice, sylt, gelé, marmelad samt sötad kastanjepuré och vissa former av hållbarhetsbehandlad mjölk, se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1438
om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötad kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel.
3 För extra sylt och extra marmelad regleras enbart den minsta tillåtna mängden fruktkött.

citrusfrukter och ordet ”citrus” ska bytas ut mot den citrusfrukt som använts. Genom direktiv 2024/1438/EU, som ändrar direktiv 2001/113/EG, får medlemsstaterna inom sina territorier nu tillåta att beteckningen marmelad används för andra frukter än citrus och på samma sätt som i de befintliga svenska bestämmelserna regleras citrusmarmelad särskilt. Ordet citrus får enligt direktivet bytas ut mot den frukt som ingår, till exempel apelsin, eller så får beteckningen ”citrusmarmelad av [till exempel apelsin]” användas.

Därutöver innehåller direktiv 2001/113/EG också bestämmelser om märkning om sammanlagd sockerhalt. Detta regleras numera genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna.[4] Den särskilda regleringen om märkning av sockerhalt och svaveldioxid behövs därför inte längre. Användning av livsmedelstillsatser regleras för närvarande genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 om livsmedelstillsatser, som innehåller särskilda bestämmelser om sylt och extra sylt. Bilaga II till direktiv 2001/113/EG har därför genom direktiv 2024/1438/EU ändrats i enlighet med detta.

Enligt direktiv 2001/113/EG finns en möjlighet för medlemsstaterna att i vissa särskilda fall tillåta användningen av beteckningarna sylt, marmelad, gelé och kastanjepuré för produkter med en halt löslig torrsubstans som understiger 60 procent. Sverige har i nu gällande föreskrifter valt att inte reglera mängden löslig torrsubstans och får därigenom anses ha infört undantaget.

Medlemsstaterna ska genomföra ändringarna i direktivet i nationell lagstiftning senast den 14 december 2025. Enligt direktiv 2024/1438/EU ska bestämmelserna tillämpas från och med den 14 juni 2026, och produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med direktiv 2001/113/EG får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts.

Avslutningsvis kan noteras att direktiv 2024/1438/EU innehåller en uppmaning till kommissionen att senast tre år efter att direktivet trätt i kraft lägga fram en rapport, och vid behov även ett lagstiftningsförslag, för Europaparlamentet och rådet om möjligheterna att införa ett krav på märkning av ursprungsland eller ursprungsländer för den frukt som använts för att framställa sylt, gelé, citrusmarmelad och sötad kastanjepuré.

---

4 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik 2025-05-05 Dnr 2025/01953
Dick Moberg

3. Vilka konsekvenser uppstår om ingen åtgärd vidtas

Sverige är som medlem i EU skyldig att genomföra EU-direktiv i nationell lagstiftning. Om de nationella bestämmelserna inte uppdateras innebär det att Sverige åsidosätter EU-rätten. En utebliven åtgärd skulle också innebära att det önskade syftet med direktivsändringarna, att främja fruktodlingen inom unionen samt att minska mängden fria sockerarter i sylt och marmelad, inte uppnås.

4. Möjliga alternativ för att uppnå förändringen

Ändringarna i direktiv 2001/113/EG måste till följd av Sveriges medlemskap i EU genomföras i svensk rätt. Det saknas utrymme att lämna rättsläget oförändrat eftersom Sverige då skulle bryta mot sina förpliktelser enligt EU-rätten. Det finns därför inte något alternativ till att ändra föreskrifterna, men det finns vissa valmöjligheter för medlemsstaterna. Livsmedelsverket redogör i avsnitt 5 nedan för sin uppfattning om hur direktivet bör genomföras i Sverige.

5. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket föreslår att nuvarande föreskrifter LIVSFS 2003:17 ses över i sin helhet, och därmed upphävs och ersätts av nya föreskrifter.

När direktiv 2001/113/EG genomfördes i svensk rätt användes möjligheten i direktivet att enligt praxis använda beteckningar för att beteckna även andra produkter som inte kan sammanblandas med de i direktivet aktuella produkterna. Beteckningen marmelad får därför enligt nu gällande föreskrifter användas även för andra frukter än citrusfrukter. Med tanke på att de befintliga svenska föreskrifterna sedan dess gällt i ytterligare drygt 20 år kan marmelad antas motsvara vad konsumenterna förväntar sig. Livsmedelsverket ser därför inte skäl att ändra nuvarande reglering som anger att beteckningen marmelad får användas för lämpliga blandningar av viss konsistens.

Vad gäller beteckningen citrusmarmelad saknas enligt Livsmedelsverkets uppfattning skäl att begränsa möjligheterna för företagen att använda det ena eller andra uttrycket. Ordet citrus får enligt direktivet bytas ut mot den frukt som ingår, t.ex. apelsin, eller så får beteckningen ”citrusmarmelad av [t.ex. apelsin]” användas. Det kan inte anses finnas någon risk för att konsumenterna blir vilseledda om innehållet i produkten och det står företagen fritt att själva välja vilket uttryck som man önskar använda. Detta blir en ändring i förhållande till nuvarande föreskrifter men behöver inte leda till några förändringar för företagen.

Vad gäller definitionen ’sylt’ regleras den av direktiv 2001/113/EG. Det bör därmed noteras att medlemsstaterna inte kan ha en nationell definition av sylt som avviker från direktivets definition.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik 2025-05-05 Dnr 2025/01953
Dick Moberg

Nu gällande föreskrifter reglerar inte mängden torrsubstans i de produkter som omfattas av föreskrifterna. Livsmedelsverket ser inte skäl att ändra sin uppfattning i denna del utan föreslår att undantaget i del II i bilaga 1 i 2001/113/EG fortsatt tillämpas.

Direktiv 2001/113/EG reglerar den minsta mängd frukt som ska användas vid framställningen av sylt och marmelad. Den minsta mängden frukt har nu ändrats genom direktiv (EU) 2024/1438, och medlemsstaterna har inte möjlighet att införa någon nationell särreglering i denna del. Livsmedelsverket föreslår därför att den minsta mängd frukt som enligt huvudregeln ska användas vid framställningen av sylt, marmelad och gelé ökas från 350 gram frukt per 1 000 gram till 450 gram frukt per 1 000 gram.[5] För beteckningarna extra sylt, extra marmelad och extra gelé föreslås som huvudregel[6] minst 500 gram frukt per 1 000 gram mot tidigare 450 gram per 1 000 gram. Genom ändringarna blir det också att tillåtet att använda koncentrerad juice som ingrediens.

Därutöver föreslår Livsmedelsverket, i enlighet med de gjorda ändringarna i direktiv 2001/113/EG, att
de särskilda bestämmelserna om märkning av sockerhalt och svaveldioxid tas bort,[7]
det i listan över tillåtna ingredienser läggs till en hänvisning[8] till livsmedelstillsatser som godkänts enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008, och
de särskilda reglerna angående svaveldioxidhalt i råvaror tas bort.

Märkning av sockerhalt och svaveldioxid regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, varför några sådana bestämmelser inte behövs i de nya föreskrifterna. Användning av livsmedelstillsatser regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 om livsmedelstillsatser. Förordningen innehåller särskilda bestämmelser om sylt och extra sylt, varför det av tydlighetsskäl bör finnas en hänvisning till förordningen i bilagan till de nya föreskrifterna. Denna hänvisning ersätter därmed nuvarande hänvisning till Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelstillsatser om högsta tillåtna svaveldioxidhalt.

Slutligen föreslår Livsmedelsverket vissa språkliga och redaktionella ändringar. Dessa innebär bland annat att bestämmelsen om gelémarmelad flyttas till bilaga 1, men den ändras inte i sak.

---

5 För vissa frukter, t.ex. röda och svarta vinbär samt rönnbär, gäller andra halter.
6 Även här finns det andra halter för vissa frukter.
7 Se 9 och 11 §§ LIVSFS 2003:17.
8 Se bilaga 2 till förslaget om de nya föreskrifterna.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik 2025-05-05 Dnr 2025/01953
Dick Moberg

6. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Föreskrifterna beslutas med stöd av 6 och 7 §§ livsmedelsförordningen (2006:813). Vad gäller möjligheten att tillåta beteckningen marmelad används för samtliga frukter (inte bara citrusfrukter) och att inte reglera halten löslig torrsubstans saknar Livsmedelsverket dock i dagsläget bemyndigande för att reglera detta. För att denna möjlighet ska kunna genomföras av Livsmedelsverket behöver regeringen ge Livsmedelsverket ett särskilt bemyndigande i denna del. Dessa föreskrifter föreslås således under förutsättning att så kommer att ske.

7. Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslaget innebär ett genomförande av EU-bestämmelser i svensk rätt. Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

De föreslagna föreskrifterna ska anmälas i enlighet med 6 § förordningen (1994:2029) om tekniska regler eftersom förslaget bedöms innehålla tekniska regler. Det handlar inte om ett strikt genomförande av direktivet i och med att det föreslås att beteckningen marmelad ska få användas för samtliga frukter och att undantaget avseende löslig torrsubstans ska kvarstå. En anmälan om tekniska regler medför en initial s.k. frysningsperiod om tre månader då föreskrifterna inte får beslutas.

Förslaget innehåller inte några förändrade krav på tjänsteverksamhet. Livsmedelsverket bedömer därför att förslaget inte är anmälningspliktigt enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

8. Analys av Livsmedelsverkets förslag

8.1. Vilka berörs av förslaget?

Förslaget berör företag som är producenter av sylt och marmelad m.m. Storleken på företagen varierar från stora företag verksamma på den globala marknaden till små, lokala företag.

Andra enskilda, kommuner, regioner eller stat berörs inte direkt av förslaget.

8.2. Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter

Svensk Dagligvaruhandel har uppgett att kraven i direktiv 2024/1438/EU på ökad frukthalt kommer medföra en prisökning på mellan 7 och 30 procent på befintliga

EMV-varor[9]. Prisökningen om 30 procent är beräknad på produkter som innehåller 35 procent frukt eller bär. Kostnaderna kommer också att variera beroende på hur skörden blir aktuellt år.

Det har från en sylttillverkare framförts att krav på ökad fruktmängd riskerar att leda till att svenskproducerade produkter och produkter från EU ersätts av produkter från länder utanför EU. Företaget befarar även att många svenska konsumenter inte kommer att vara beredda att betala för ökningen av frukt och bär.

8.3. Beskrivning och beräkning av andra relevanta konsekvenser

Mot bakgrund av kravet på ökad frukthalt är en tänkbar konsekvens att det kan förekomma produkter med andra beteckningar i stället för sylt och marmelad, särskilt inom lågprissegmentet och till exempel inom offentlig sektor. Som framgår av avsnitt 8.2 har det även framförts att en tänkbar konsekvens kan vara att konsumenter i högre grad väljer andra produkter än de från Sverige och EU.

8.3.1. Hållbarhet

Direktiv 2024/1438/EU ingår som en del i kommissionens jord till bord-strategi som syftar till ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem. Som framgår av avsnitt 2 ovan är en av anledningarna till ökningen av minsta tillåtna frukthalt en önskan om att stödja fruktmarknaden samtidigt som hänsyn tas till behovet av att minska andelen fria sockerhalter.

8.3.2. Civil beredskap

Föreskriftsförslaget har ingen direkt påverkan på civil beredskap. Det kan även konstateras att det inte finns någon uttrycklig möjlighet för Sverige att göra undantag från bestämmelserna vid höjd beredskap eller krig.

8.4. Tidpunkten för ikraftträdande och informationsinsatser

Medlemsstaterna ska genomföra ändringarna i direktivet i nationell lagstiftning senast den 14 december 2025. Enligt direktiv 2024/1438/EU ska bestämmelserna tillämpas från och med den 14 juni 2026, och produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med direktiv 2001/113/EG får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts. Livsmedelsverket föreslår därför motsvarande reglering i föreskrifterna.

I samband med att föreskrifterna beslutas avser Livsmedelsverket att informera om ändringarna på myndighetens webbplats samt via andra relevanta informationskanaler, exempelvis företags- och kontrollnyheter. Livsmedelsverket

9 Egna märkesvaror (EMV) är produkter som detaljhandeln säljer under eget varumärke men inte tillverkar själva.

kommer även att uppdatera relevanta informationstexter på myndighetens webbplats.

8.5. Hindrande av långtgående kostnader eller begränsningar utöver vad som är nödvändigt

Ett sätt att hindra långtgående kostnader är övergångsbestämmelserna som ger en möjlighet till en omställningsperiod för företagen. Enligt direktiv 2024/1438/EU ska bestämmelserna tillämpas från och med den 14 juni 2026, och produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med direktiv 2001/113/EG får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts. Livsmedelsverket föreslår därför motsvarande reglering i föreskrifterna.

En utgångspunkt för de föreskrifter som föreslås är att, så långt som möjligt, hålla nere livsmedelsföretagens kostnader och administrativa bördor samt möjliggöra flexibilitet i tillämpningen. Livsmedelsverket har utnyttjat de möjligheter som direktivet ger.

9. Påverkan avseende det kommunala självstyret

Livsmedelsverkets förslag påverkar inte det kommunala självstyret.

10. Utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket ser löpande över myndighetens föreskrifter. Någon särskild utvärdering utöver detta bedöms för närvarande inte som nödvändig. Om skäl uppkommer kan dock en särskild utvärdering och översyn komma att genomföras.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Helena Arnberg, statsinspektör, Enheten för märkning och exportfrämjande, 018-17 55 23

Dick Moberg, verksjurist, Enheten för juridik, 018-17 53 15